
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

Verslag 75-4 kwam tot stand door meldingen van de Strandwacht IJmuiden, Sytske Dijkxen, Ellen van der Niet, Katie van der Wende, Pieter Hovenkamp, Henk Witte, Jannie Nijman, Ria en Herman Walvis, Wilbert Kerkhof, Marianne Ottervanger, Strandwacht Katwijk-Noordwijk, Peter Bor, Arthur Oosterbaan, Conny Keultjes, Henk Mulder, SWG-groep Waterweg-Noord, Strandwacht Petten en mijzelf.

WIEREN

Sytske Dijkxen meldde op 28-05 saucijsjeswier *Scytosiphon lomentaria* dat was aangespoeld bij paal 9 op Texel (fig. 1).

Tijdens de strandwacht van 06-04 bij IJmuiden was het een vrij lage eb. Hierdoor konden we wat verder de pier opklauteren om de begroeiing van de stenen eens wat nader te bestuderen. Eén van de dingen die we tegenkwamen, was een klein bosje van het roodwier *Aglaothamnion* cf. *hookeri*. Deze soort vond ik ook op 24-04 op een strandje bij Wemeldinge, samen met puntig buiswier *Polysiphonia senticulosa*, donker buiswier *Polysiphonia fucoides*, rood horentjeswier *Ceramium virgatum*, veelvertakt pluimwier *Dasydiphonia japonica* en takwier *Cladophora* cf. *rupestris*.

Figuur 1: Saucijsjeswier *Scytosiphon lomentosa*, Texel 28-5-2015 (foto: Sytske Dijkxen, Foto Fitis).

Een dag eerder vond ik bij Yerseke struikbuiswier *Polysiphonia harveyi*, stippeltjeswier *Nitophyllum punctatum* en vlak geleiwier *Gelidium vagum*. Ellen van der Niet meldde dat er tijdens een excursie op 15-08 (in het kader van het LIMP) op de strekdam naast het strand bij Neeltje Jans o.a. veel puntig korstmoswier *Caulacanthus okamurea* en kleine zeeëik *Fucus spiralis* werd waargenomen.

Op 25-09 werd door de strandwacht bij Petten een tak viltwier *Codium fragile* gevonden dat begroeid was met rood horentjeswier *Ceramium virgatum*. Ook vonden zij een oesterdief *Colpomenia peregrina*.

HOLTEDIEREN

Vijf juveniele rode (gele) haarkwallen *Cyanea capillata* werden op 30-06 gezien door Sytske Dijkse tussen paal 7 en 9 op Texel (fig. 2 en 3). Ook in de dagen daarna werd nog een aantal exemplaren gezien.

Buiten de enkele meldingen van kompaskwallen *Chrysaora isosceles*, oorwallen *Aurelia aurita*, Amerikaanse langlob-ribkwallen *Mnemiopsis leidyi* en zeedruifjes *Pleurobrachia pileus* is het aanspoelen van grote hoeveelheden lampenkapjes het meest opvallende aan het eind van deze zomer. Het ging dan meestal om de soort *Aequorea forskalea*, een soort die niet vaak voorkomt op onze kust. Over dit verschijnsel is een artikel geschreven waarin alle waarnemingen zijn verwerkt (zie elders in dit nummer).

WEEKDIEREN

Begin februari hadden mijn vrouw en ik een paar dagen Ameland gepland. Door de griep ging dat bijna niet door, maar gelukkig herstelde ik op tijd en besloten we op het laatste moment toch maar te gaan. Kort daarvoor had het flink gestormd en dat was goed te zien op het strand. Aan de westkant was een heel stuk duinen weggeslagen en ook van het strand was veel zand verdwenen. Gelukkig lagen er wel veel schelpen bloot, van ik denk een oude suppletielaag. Zo vonden we op 04-02 tussen paal 1 en 3 o.a.: 47x artemisschelp *Dosinia exoleta*, 55x Noorse hartschelp *Laevicardium crassum*, 29x gedoornde hartschelp *Acanthocardia echinata* (sommige mooi gaaf met veel stekels), 15x geknobbelde hartschelp *A. tubercularis*, 5x geplooid zonnenschelp *Gari fervensis*, 1x kleine boormossel *Barnea parva* (doublet in veenbrokje), 6x penhoren *Turritella communis*, 2x Turtons wenteltrap *Epitonium turtonis* (niet helemaal gaaf), 1x spoelhoren *Acteon tornatilis*, 3x zwakgeribde olifantstand

Figuur 2: Een zwemmende rode haarkwal *Cyanea capillata*, Texel 30-6-2015
(foto: Sytske Dijkse, Foto Fitis).

Figuur 3: Detail van de rode haarkwal *Cyanea capillata*, Texel 30-6-2015
(foto: Sytske Dijkse, Foto Fitis).

Antalis vulgare (2x gaaf), 41x trapgevel *Oenopota turricula* (meest witte exx.) en 16x valse oublietoren *Cylichna cylindracea*. Ook nam ik wat gruis mee en daaruit haalde ik van de laatste twee soorten resp. 95 en 12 exemplaren. Verder zat daarin o.a. nog 16x melkwit traliedrijfhorentje *Alvania lactea*, 1x slank spieshorentje *Aclis walleri*, 1x groot glanshorentje *Eulima glabra*, 12x melkwitte priemhoren *Turbonilla lactea*, 1x gestreepte priemhoren *Turbonilla rufa* en 2x hoge trapgevel *Bela nebula*.

Op 27-02 lag er op het strand vlakbij Ouddorp een plastic mand. Katie van der Wende trof er vele schilferige dekschelpen *Heteranomia squamula*, 15 doubletten Noorse rotsboorder *Hiatella arctica* en 3 doubletten wijde mantel *Aequipecten opercularis* op aan.

In april werd er een zandsuppletie uitgevoerd bij Bergen aan Zee en dat zorgt bijna altijd wel voor leuke vondsten. Zo meldde Henk Witte op 23-04 dat er veel fuikhorens *Nassarius reticulatus* en tepelhorens *Euspira catena* met vleesresten op het strand lagen. Uit gruis, dat hij die dag meenam, haalde hij o.a. 1x witte wenteltrap *Epitonium clathratulum*, 1x melkwit traliedrijfhorentje *Alvania lactea*, 2x slank gordelhorentje *Onoba aculeus*, 58x vliezig drijfhorentje *Rissoa membranacea* en 25x ovaal zeeklitschelpje *Tellimya ferruginosa* (waarvan 2x doubletje).

Figuur 4: Eieren van de pijlinktvis *Loligo vulgaris*, Texel 12-6-2015 (foto: Sytske Dijksen, Foto Fitis).

Sytske Dijkxen meldde twee gewone pijlinktvissen *Loligo vulgaris* bij paal 7 op Texel en wel op 30-04 en 22-05. Eipakketten van deze soort vond ze op 12-06 bij paal 26 (fig. 4). Bij Petten werden er op 30-07 door de Strandwacht aldaar heel veel schilden gevonden van de Zeekat *Sepia officinalis* en één van de gedoornde zeekat *Sepia orbignyana*.

Tijdens de strandwacht van 01-08 bij Katwijk lagen er veel doubletten met schelpdier op het strand. Zo vonden ze daar tientallen exemplaren van de witte dunschaal *Abra alba*, enkele zaagjes *Donax vittatus* en nonnetjes *Macoma balthica*, duizenden mossels *Mytilus edulis*, tientallen Amerikaanse boormossels *Petricola pholadiformis* en halfgeknotte strandschelpen *Spisula subtruncata*, enkele tapijtschelpen *Venerupis senegalensis* en twee exemplaren van de gedoornde hartschelp *Acanthocardia echinata* met vlees.

Wilbert Kerkhof was begin augustus samen met Marianne Ottervanger een midweekje in Zeeland. Op 04-08 verzamelden zij bij Domburg 94x wenteltrapje *Epitonium clathrus*, 2x trapgevel *Oenopota turricula* en 2x ongevekt koffieboontje *Trivia arctica*. Een dag later vonden ze het koffieboontje ook tussen Breskens en Heenvliet samen met een sleutelgathoren *Diodora graeca*. Dat ze niet alleen keken naar schelpen bewijst de melding van ruim 100 lieveheersbeestjes in de vloedlijn ten oosten van West-Kapelle op 06-08. Het bleken 15 verschillende soorten te zijn.

Op 07-08 waren Wilbert en Marianne op de Kaloot en daar vonden ze o.a. een geldkauri *Cypraea moneta*. De blauwgestreepte schaalhoren *Ansates pellucida* werd waargenomen door Pieter Hovenkamp op 12-08. Het was een levend exemplaar en zat op een klep van een Amerikaanse zwaardschede *Ensis directus* die lag bij paal 20 op Terschelling.

In juli en augustus kreeg ik verschillende waarneming binnen (ook een eigen waarneming) van enorme aantallen van de Amerikaanse zwaardscheden *Ensis directus* die totaal of voor een deel begroeid waren met eikapsels van de fuikhoren *Nassarius reticulatus* (fig. 5). Deze waarnemingen kwamen van de Zuid- en Noord-Hollandse kust. Eén van die meldingen kwam van Henk Witte die ze aantrof bij Bergen aan Zee op 20-08. In het gruis dat hij daar verzamelde, vond hij o.a. 1x scheefhoren *Lacuna vincta* en 2x geplooiderotsboorder *Saxicavella jeffreysi*.

Henk Mulder is bijna elke dag wel op de Zandmotor te vinden. Zo nu en dan raapt hij daar klepjes en doubletjes op van de driehoeksmossel *Dreissena polymorpha*. Op 28-08 raapte hij een doublet met schelpdier op.

Ria en Herman Walvis maakten op 30-08 een wandeling over het strand van Bergen aan Zee richting Schoorl. Ria vond wat gruis met daarin o.a. 10x opgezwollen brakwaterhorentje *Ecrobia ventrosa*, 2x muiltje *Crepidula fornicata*, 100x tweetandschelpje *Mysella bidentata* (20x doublet) en 1x kleine platschelp *Tellina pygmaea*. Een fraai doublet van de tapijtschelp *Venerupis senegalensis* werd op 19-09 gevonden bij Wijk aan zee door Peter Bor.

Figuur 4: Eieren van de fuikhoren *Nassarius reticulatus* (foto: Rien de Ruijter).

KREEFTACHTIGEN

De SWG groep waterweg-Noord was op 07-02 bij Westbout en zag daar 5x de kreeftgarnaal *Athanas nitescens* (fig. 5), ruim 50x de blaasjeskrab *Hemigrapsus sanguineus*, 1x de gewone hooiwagenkrab *Macropodia rostrata*, 1x de sierlijke steurgarnaal *Palaemon elegans*, ± 5x het porseleinkrabbetje *Pisidia longicornis*, ± 50x het harig porseleinkrabbetje *Porcellana platycheles* en ook de spookkreeftachtige *Caprella acanthifera* werd gezien.

Een, voor deze club, nieuwe soort was het zeenijntje *Doridicola agilis*. Het werd door Peter van Bragt aangetroffen op een citroenslak *Doris pseudoargus*. Een andere waarneming die nieuw was voor de Oosterschelde is die van de vlokreeftensoort *Lysianassa ceratina* (fig. 6). Twee weken later werd er ook een exemplaar van deze soort aangetroffen bij Neeltje Jans.

Tussen het wier dat ik op 24-04 bij Wemeldinge verzamelde, zat een agaatspissebed *Eurydice pulchra*. De staafspissebed *Idotea linearis* werd gevonden door Sytske Dijksen op 30-04 bij paal 7 op Texel, tussen een 'aanspoelselsoep' van wieren en andere zeeorganismen.

Figuur 5: De kreeftgarnaal *Athanas nitescens*, Westbout 7-2-2015 (foto: Luna van der Loos).

Figuur 6: De vlokreeft *Lysianassa ceratina*, Westbout 7-2-2015 (foto: Mick Otten).

De Strandwacht bij Katwijk vond daar op 01-08 een groot aantal vervellingen van de strandkrab *Carcinus maenas* en de zwemkrab *Liocarcinus holsatus*. Ook lagen er een aantal helmkrabben *Corystes cassivelaunus*, honderden gewone heremietkreeften *Pagurus bernhardus* en maar heel weinig boksertjes *Diogenes pugilator*. Op stukken aangespoeld hout werden porseleinkrabbetjes *Pisidia longicornis* aangetroffen. Verder werden er een paar gewimperde zwemkrabben *Liocarcinus arcuatus* en een levende blaasjeskrab *Hemigrapsus sanguineus* gevonden. Deze laatste is daar nog niet vaak aangetroffen.

MOSDIERTJES

Katie van der Wende stuurde me een lijst waarnemingen van 2014 en begin 2015. Zo vond ze op 06-02 in een oude vloedlijn op het strand bij Neeltje Jans een plastic emmer met op de bodem o.a. de volgende soorten: *Bugula flabellata*, purper mosdiertje *Tubulipora liliacea*, *Cellepora hyalina*, *Callopora dumerilii*, wrattig mosdiertje *Plagioecia patina*, *Chorizopora brongiartii*, *Microporella ciliata* en *Escharella immersa*.

Op 28-02 lag er t.h.v. paal 8 bij Ouddorp een plastic kratje met daarop o.a.: *Schizomavella linearis*, puimsteenmosdiertje *Cellepora pumicosa*, *Escharella variolosa*, onverwacht mosdiertje *Tricellaria inopinata* en een voor plastic substraat vreemde soort, n.l. het ledermosdiertje *Membranipora membranacea*. Deze soort komt voornamelijk op bruinwieren voor. Op een net dat ze op 07-03 bij paal 8 vond, zaten vele kolonies *Turbicellepora avicularis*. Drie weken later, op 28-03 vond ze tussen paal 8 en 9 bruine zeevinger *Alcyonidium diaphanum*. Ook vond ze daar een kreeftenfuik met daarop o.a. wimpermosdiertje *Bicellariella ciliata*, *Escharoides coccinea*, *Smittina affinis*, geitenhoornmosdiertje *Crisidia cornuta*, ivormosdiertje *Crisia eburnea*, *Crisia denticulata* en *Crisia aculeata*. Hierop zat ook de in Zeepaard 75-3 al genoemde bijzondere soort *Reptadeonella insidiosa*. Op 02-04 lagen er tussen paal 8 en 9 ruim honderd takjes van het breedbladig mosdiertje *Flustra foliacea*. Op ± 20% van deze takjes zat de soort *Scrupocellaria ellisii*.

Ook op Texel werden veel stuikjes *Flustra foliacea* gevonden. Arthur Oosterbaan meldde dat er tussen 18 en 20 April op grote stukken strand ruim 100 exemplaren per km werden waargenomen.

Ikzelf raapte ook weer wat aangespoelde voorwerpen op met daarop vele soorten mosdiertjes. Op 21-04 vond ik op het strandje bij Baarland (t.h.v. vakantiepark Scheldeoord) een plastic onderdeel van een kreeftenfuik.

Hierop zaten veel soorten die hierboven ook al zijn genoemd, maar ook nog de volgende: koehoornmosdiertje *Scruparia chelata*, steenmosdiertje *Scrupocellaria scruposa*, *Aetea truncata*, *Porella concinna*, *Rhynchozoon bispinosum*, *Fenestrulina malusii*, *Reptadeonella violacea*, *Parasmittina trispinosa*, *Schizomavella auriculata*, *Disporella hispida* en *Tubulipora aperta* (zie het artikel in Het Zeepaard 75-3).

Een stukje plastic dat ik vond bij het Banjaardstrand (in Zeeland) op 20-06 zat vol met *Pyripora catenularia* en *Escharella immersa*. Ook van de soorten *Diplosolen obelia*, *Entalophoroecia deflexa* en *Schizomavella linearis* kwamen een paar kolonies voor. Van de soorten *Hippothoa divaricata*, *Membraniporella nitida* en *Smittoidea reticulata* werd één kolonie aangetroffen. Opnieuw moet ik Hans De Blauwe bedanken voor zijn hulp bij de determinatie.

Figuur 7: Eikapsel van de stekelrog *Raja clavata* met dooier, Katwijk 01-08-2015 (foto: Ellen van der Niet).

GEWERVELDEN

Jannie Nijman meldde twee eikapsels van de hondshaai *Scyliorhinus canicula* bij de Kerf op 03-08. En op 13-08 vond Pieter Hovenkamp een eikapsel van de gevlekte rog *Raja montagui* aan de wadkant van Terschelling. Het was een vers exemplaar met de dooier er nog in.

Een andere vondst van een vers roggeneikapsel is die van Conny Keultjes op 01-08 bij Katwijk tijdens de strandwacht. Ze vond een vers eikapsel met dooier van de stekelrog *Raja clavata* (fig. 7).

Adres van de CS-man: rien-tien@ziggo.nl